

РОЗДІЛ II.

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ЗАРУБІЖЖЯ: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

УДК 378.14:72.012

Чирчик Сергій,

доктор педагогічних наук, професор, м. Київ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ ДИЗАЙН-ОСВІТИ

Анотація. У статті на основі аналізу зарубіжного досвіду відображено особливості структури, змісту і технологій формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів. Визначено методологічні та практико-орієнтовані передумови формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів інтер'єру, що сприяють інтеграції професійних й індивідуально-особистісних якостей майбутніх фахівців, забезпечують умотивоване опанування знань, цілеспрямоване їх використання задля професійного становлення, планування та подальшого кар'єрного зростання.

Ключові слова: дизайн, дизайн-освіта, професійна компетентність, фахівці з дизайну, дизайнер інтер'єру, зарубіжний досвід, професійне становлення.

Постановка проблеми. Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси, що відбуваються в Українській державі, окреслюють необхідність вивчення зарубіжного досвіду, виокремлення кращих освітніх і дизайнерських практик із метою подальшого адаптованого їх використання у вітчизняному просторі. З огляду на те, що становлення дизайн-освіти в кожній

країні характеризується специфічними ознаками, зумовленими особливостями історичного розвитку, національної політики держави, соціально-економічного стану, націоментальними ознаками, результатами науково-дослідних розробок, досягненнями в царині мистецтва та ін., увиразнюється проблема виокремлення сутнісних характеристик професійної підготовки дизайнерів певного напрямку в провідних країнах світу. Особливого значення у сучасному суспільстві набувають питання щодо професійної підготовки дизайнерів інтер'єру, від фахової діяльності яких істотно залежить урахування головних тенденцій становлення напрямку «дизайн інтер'єру», що сприяють утвердженню національних ідей.

Аналіз досліджень і публікацій із проблеми, виокремлення невирішених її частин. У вітчизняній і зарубіжній педагогічній науці проводяться ґрунтовні дослідження із професійної підготовки дизайнерів, розвитку дизайну та дизайн-освіти. Проблему змісту, форм, технологій, методик і методів дизайн-освіти у вищій школі досліджують С. Алексеєва, Є. Антонович, Т. Божко, А. Діжур, О. Лаврентьев та ін. Проблематику генези розвитку дизайну відображено в працях К. Кондратьєвої, С. Хан-Магомедова й ін. Дизайн міського середовища перебуває у полі наукових пошуків В. Ангелова, І. Добриціної, А. Єфімова, Л. Салміна та ін. Особливості організації предметно-просторового середовища та дизайн інтер'єрів розглядають Н. Новосельчук, Ю. Третьак, В. Шабалін, М. Яковлев та ін. Дизайн-освіту в зарубіжних країнах досліджують Є. Антонович, О. Боднар, О. Бойчук, І. Голод, Г. Гребенюк, В. Даниленко, В. Коновал, В. Косів, А. Павлів, В. Прусак, В. Радкевич, С. Рибін, М. Селівачов, А. Чебикін, В. Яблонський та ін. Однак питанню підвищення якості професійної освіти

майбутніх дизайнерів на основі використання зарубіжного досвіду не приділено належної уваги.

Формулювання мети статті. У межах статті проаналізуємо різні парадигми професійної освіти дизайнерів у розвинених країнах світу. Порівняльний аналіз уможливить виокремлення позитивних аспектів розв'язання проблеми, з'ясування недоліків у процесі професійної підготовки майбутніх бакалаврів із дизайну інтер'єру, дасть змогу визначити основні перспективні напрями підвищення якості професійної підготовки майбутніх дизайнерів.

Виклад основного матеріалу. Вивчення наукових розвідок із питань становлення дизайн-освіти переконує, що в навчальних закладах європейських країн у підготовці бакалаврів напряму «дизайн інтер'єру» освітні задачі диференціюють за групами: «архітектори інтер'єру» й «дизайнери інтер'єру».

Проаналізуємо особливості професійної підготовки майбутніх бакалаврів із дизайну інтер'єру в Німеччині. На початку становлення дизайн-освіти професійну підготовку майбутні дизайнери здобували у навчальному закладі «Баухауз», утвореному в м. Веймар шляхом об'єднання Академії мистецтв зі Школою мистецтв і ремесел. Представники німецької школи основною метою художньої діяльності вбачали перетворення форм об'єктивної дійсності і явищ предметного довкілля у світ для людини. Програму навчання зорієнтовувати на формування особистості, здатної до цілісного світосприйняття. Відтак поступово формувалась німецька модель дизайнерської освіти. «Концентрична будова навчання включала в себе всі найважливіші компоненти проектування та технології, щоб дати учневі можливість відразу ж проникнути поглядом у повну сферу його майбутньої діяльності» [1, с. 85].

На основі історико-порівняльного та теоретико-функціонального аналізу історіографічних розвідок, навчально-методичних матеріалів визначено такі сутнісні характеристики навчання в Баухаузі:

– циклічність здобуття дизайн-освіти, відповідно до мети, завдань і змісту пропедевтичного, практичного (основного) та магістерського (конструктивного мислення) рівнів;

– тематично-змістова цілісність навчання та зв'язок із реаліями буття людини (засновники школи вважали, що початкове знання має наповнюватися життям і відрізнятися від підготовчого (пропедевтичного) курсу тільки за рівнем і ґрунтовністю, а не за сутністю);

– урахування досягнень прогресу, свідомий перехід до науково-технічного забезпечення навчання, відкриття архітектурного відділення;

– соціально-організуюча спрямованість архітектури у створенні предметно-просторового середовища стала підґрунтям програми професійної підготовки фахівців у Баухаузі і концептуалізувалася в гасло «Мистецтво і техніка – нова єдність»;

– проектування передбачало розроблення проектів житлових осередків, обладнання, містобудівних конструкцій, пошук композиційних закономірностей.

Середину ХХ ст. у розвитку європейського дизайну визначено як кризові роки, що було спричинено низкою політичних конфліктів. Загальне погіршення соціально-економічного стану викликало хаос у розвитку дизайн-освіти. Як наслідок, одні дизайнери заглиблювалися в містицизм, символи і релігійні сюжети, перебуваючи під впливом експресіонізму, дадаїзму, кубізму, відкритого мистецтва (Ель Греко), інші – знаходили надійну опору в функціоналізмі. Німецьку школу «Баухауз» закрили і більшість викладачів емігрували в США. Напередодні

Другої світової війни центр дизайнерської освіти було зміщено в Америку.

Поступова стабілізація економіки в країнах Західної Європи зумовила необхідність підготовки дизайнерів, що сприяло інституціоналізації дизайну: злиття його з промисловим виробництвом і переходом до організації мережі професійних шкіл. Національні традиції й економічні чинники окреслили сприятливий простір для формування регіональних моделей дизайну і систем навчання.

Знаменною подією стало створення у 1957 р. ІКСІД (Міжнародної асоціації дизайну), де питання теорії дизайну та професійної освіти розглядалися на міжнародному рівні. Визначальною характеристикою повоєнного дизайну встановлено зорієнтованість професійної підготовки майбутніх дизайнерів на науку і техніку, жорстке розмежування з прикладним мистецтвом.

Система зарубіжної дизайн-освіти 50-60-х рр. ХХ ст. формувалась у школах промислового дизайну, архітектурних і політехнічних факультетів закладів вищої освіти. Наразі в Німеччині архітектуру інтер'єру викладають у політехнічних університетах, а також – університетах прикладних наук за програмами бакалавріату впродовж трьох років (шість семестрів). Часто університети Німеччини декларують партнерські відносини з університетами інших країн Європи з метою надання курсам міжнародного рівня, а також забезпечення всебічної підготовки студентів до кваліфікаційного іспиту з дизайну інтер'єру [2].

Наступний період становлення дизайн-освіти пов'язують із 60-70-ми роками ХХ ст. В європейських країнах цього часу відбувалася екологічна криза, поширювалися тенденції ілюзорності добродійності науково-технічного прогресу, що поставило дизайн

перед необхідністю виходу з жорстких рамок нормативності і спрямувало в русло гуманітарного підходу.

У зв'язку з цим у розвитку проектної культури актуалізується проблема довкілля як «духу місця і часу», розглядається можливість її мистецького перетворення. Антитехніцизм, експресивність, емоційність, заперечення утилітарно-технічної зумовленості стають визначальними характеристиками професійної діяльності дизайнера. Відтак у країнах Західної Європи до середини 60-х рр. ХХ ст. з'являється новий напрям дизайну – «радикалізм», каталізатором якого вважається італійський дизайн.

У результаті теоретичного аналізу наукових праць та здобутків освітньої практики нами узагальнено провідні характеристики *італійської* школи дизайну: гуманітарна орієнтація, відсутність корпоративного духу, високий творчий потенціал, бездоганний професіоналізм і реалізм дизайнерського проектування, що у поєднанні додає кращим зразкам італійського дизайну неповторного класицизму [3].

Визначені особливості викристалізовувалися під впливом неординарних соціально-економічних умов.

По-перше, система дизайн-освіти формувалася з відокремлених художніх шкіл та освітніх програм.

По-друге, вища дизайнерська школа утворювалася в інтеграційному просторі двох тенденційних напрямів. Із одного боку, реформування архітектурно-мистецької освіти, спрямованої на подолання академізму, наближення навчання до реалій життя, зумовлювало перетворення закладу вищої дизайнерської освіти в експериментальний центр із розробки широких соціокультурних програм перебудови суспільства, тобто вважалося, що школа дизайну зможе стати зразком творчого ВНЗ нового типу. З іншого, – вищу

дизайнерську школу розглядали як центр консолідації професії, в якому формується цілісна професійна свідомість, що інтегрує стрижневі положення дизайнерської методології.

По-третє, найбільш ефективною формою організації дизайнерської освіти визначали школу, яка функціонує «всередині виробництва», де здійснюється реальне, а значить, і оплачуване проектування, тобто школа, в якій не імітується, а реалізується дизайн-процес.

В італійській теорії дизайну функціоналістський підхід до проектування отримав визначення «сильної» установки проектної свідомості, що відрізняє модернізм у дизайні. Принциповими особливостями «сильного проектування» визначено: жорсткий функціоналізм, апологія науково-технічного прогресу, механіцизм, раціоналізм, тяжіння до авторитарних проектно-ідеологічних доктрин, принцип соціальної інженерії, абстрактно-типологічне моделювання споживача продуктів дизайну. Такі ознаки відрізняли творчі концепції архітекторів (Ле Корбюз'є, брати Грінзбурги), дизайнерів (росіяни-конструктивісти) і модельєрів (К. Шанель) минулої епохи.

Таким чином, форми дизайнерської освіти Італії за характером і структурою випадають із академічної схеми, що ґрунтується на класичних традиціях і досвіді. Здебільшого, це педагогічні експерименти, зорієнтовані на формування схильності до пізнання («пізнавати проектування»), а не на набуття комплексу навичок і знань. Саме така форма навчання окреслила провідні ознаки своєрідності італійської лінії в дизайні – сміливість реального проектування.

З-поміж кращих у світі міжнародних дизайнерських шкіл визнано Florence Design Academy – школу дизайну, що розташована в центрі міста Флоренція. В Академії готують фахівців із різних мистецьких та дизайнерських

спеціальностей. Лекції та семінари викладають, за винятком окремих курсів, англійською мовою. Іспити також приймають англійською мовою. Академія відома футуристичними концепціями дизайну інтер'єру, має значну дизайнерську базу, сучасні комп'ютерні лабораторії й потужні бібліотечні ресурси [4]. Здобуття ступеня «Бакалавр» відбувається протягом трьох років. Однак для вступу на подальший курс і здобуття ступеня «Магістр» бакалаврам необхідно презентувати високий рівень підготовки, скласти іспити, представити три портфоліо власних дизайн-проектів з їх реальною реалізацією

Освітнім осередком підготовки дизайнерів у *Великобританії* є Kingston University, що заснований в 1899 році. Однак статусу науково-дослідного університету заклад набув лише в 1992 році. Наразі в університеті серед п'яти факультетів – Faculty of Art, Design and Architecture – один із кращих мистецьких і дизайнерських шкіл щодо викладання та науково-дослідницької роботи не тільки в Європі, але й у світі. Факультет характеризується налагодженою науково-дослідною структурою, високим освітнім рівнем, інноваційними дослідженнями, що організуються на основі досягнень практики, оптимального використання традицій історичного досвіду і функціонування потужної науково-теоретичної бази. Широкий спектр досліджень висвітлюють найвідоміші практики образотворчого мистецтва, куратори, культурні коментатори та історики спільно з дизайнерами, режисерами і архітекторами із визнаним професійним, промисловим та комерційним статусом.

Протягом багатьох років в Англії сформувалися принципи інженерно-дизайнерського навчання, що ґрунтуються на тезах про задатки щодо відчуття форми

і кольору, безперервність навчання протягом усього життя людини.

У Великобританії вважають, що в навчанні дітей основам дизайну необхідно, насамперед, максимально вивільнити їхні здібності, котрі в звичайних умовах часто залишаються незатребуваними. При цьому дитина легко і природно засвоює принципи добра, людяності, розумного ставлення до природи і довкілля. Вона вчиться ставити завдання і вирішувати їх. Зазвичай, у роботі над проектами, в дитини виявляється особлива естетика, яку можна позначити як естетику людяності.

Відповідно до англо-саксонської моделі навчального процесу (сформувалася у Великобританії і була перенесена в інші англосовні країни) вищу освіту здобувають за трьома основними ступенями: бакалавр (3-4 роки) – магістр (1 рік) – доктор наук (3-4 роки).

У 1990 р. Університет мистецтва і дизайну в Гельсінкі та Королівський коледж мистецтв у Лондоні об'єднали шість провідних культурних і дизайнерських організацій, створивши CUMULUS – систему дизайнерської освіти, що відображає прагнення до накопичення знань і здібностей, необхідних для вирішення нових проблем і досліджень нових рубежів мистецтва і дизайну. Ця система налаштована на досягнення високої якості і інновацій, створених культурним розмаїттям європейських народів. У даний час CUMULUS налічує понад 40 членів-організацій, які представляють країни ЄС, де проводиться обмін студентами, викладачами, ідеями, в тому числі задля майбутнього розвитку дизайн-освіти і популяризації дизайнерської професії.

Для вирішення нових завдань в світлі розвитку людських ресурсів, в ЄС створено систему загальної освіти: від початкових шкіл – до неперервного навчання (SOCRATES), в якій вища освіта представлена

системою ERASMUS. Ця система диференціює вибір курсів, уможлиблюючи студентам вибір найбільш оптимальних способів здобуття спеціальності.

Нині швидкими темпами розвивається комерційний дизайн, який поділяється на два основних типи: по-перше, це так званий стаф-дизайн, тобто дизайнерські відділи всередині виробничих фірм і підприємств, які вирішують потрібні для підприємств завдання; по-друге, це незалежний дизайн, представлений самостійними дизайнерськими фірмами або бюро, що приймають і виконують окремі замовлення промислових фірм. Незалежні дизайн-групи – це, так би мовити, «слуги на короткий час».

Стаф-дизайн і незалежні дизайн-групи уживаються, поділивши поле своєї діяльності. Внутрішня група, яка завжди під руками у керівництва фірми і вжилась у специфіку своєї фірми, може краще і швидше вирішувати постійно виникаючі завдання поточної роботи.

Дизайн-освіта як форма підготовки дизайнерів у Великобританії має усталені традиції та яскраво виражену спадкоємність. Система дизайн-освіти в цій країні не тільки користується активною державною підтримкою, а й прямує, регулюється централізовано. Кількість прийнятих в дизайнерські виші приблизно відповідає потребі в молодих фахівцях цього профілю й обмежується строго визначеними цифрами. Система англійської дизайнерської освіти охоплює сьогодні понад тисячу курсів з різних аспектів і галузей дизайну, які ведуться в 188 навчальних закладах.

У Великій Британії діє Британська рада з дизайну, запроваджена посада міністра у справах дизайну, розроблена програма розвитку дизайну і, зокрема, програма сприяння використанню дизайну середніми і дрібними фірмами, введено пільгове оподаткування

дизайнерських розробок, організовується національний банк даних з дизайну, форум дизайнерської освіти.

Французька академія дизайну Académie Grandes Tetges заснована у 1964 році. Це по своїй суті школа мистецтва і дизайну, яка здійснює дворічну підготовку за напрямки: архітектура дизайну, графічний дизайн або рекламний дизайн і готує фахівців у галузі дизайну інтер'єру, графічного дизайну, ілюстрацій, дизайну одягу та художнього дизайну. Підхід до навчання у межах цього навчального закладу позиціонує принцип «менше теорії і більше практичних занять». Студентів поділяють на невеликі групи, щоб досягти кращих освітніх результатів і підготувати спеціаліста для роботи «в реальному світі» наскільки це можливо [5].

Специфіка розвитку дизайну у Франції полягає в тому, що уряд виступає головним замовником на великі дизайн-проекти. Так, наприклад, у липні 1980 р. урядом Франції було прийнято постанову про довгостроковий розвиток художнього конструювання промислових виробів і підготовку дизайнерських кадрів в країні. Особлива увага в постанові приділялася необхідності використання методів дизайну для поліпшення якості і зовнішнього вигляду продукції, її споживчих властивостей, зниження собівартості виробів.

У Франції Радою Міністрів затверджена довгострокова програма розвитку дизайну. Діє Вища Рада з промислового дизайну. Створено Інститут формування предметного середовища. Дизайн включено до переліку пріоритетних галузей професійної підготовки. Уряд є замовником багатьох великих дизайн-проектів. ЄС (Європейське Економічне Співтовариство) закликає до активної підтримки дизайну в усіх сферах промислового виробництва, економіки, культури, освіти, поліпшенні умов праці і життя, розв'язанні соціальних та екологічних проблем.

Європарламент доручив Європейській комісії розробку загальноєвропейської концепції широкої підтримки дизайну, поставив вимогу включення дизайну до європейських програм соціальної підтримки нового покоління, запропонував утворення Європейської Ради з дизайну.

Фінляндія. Класичним прикладом ставлення до дизайну як одного з «Визначальних елементів національної ідентичності» є політика уряду Фінляндії. Вона завжди зверталася до дизайну, архітектури та мистецтва в критичні моменти своєї історії (20-30-і роки, післявоєнний період), використовуючи їх як інструменти національної політики, як конструктивний фактор підвищення добробуту країни і поліпшення якості повсякденному житті населення.

У 1993 році урядом Фінляндії визначався перелік основних стратегічних напрямків розвитку країни, які демонструють її високу конкурентоспроможність на світовому ринку, було включено дизайн.

З 2005 р. реалізується державна програма «Дизайн 2005», стратегія якої – вивести фінський дизайн в світові лідери, а фінську економіку зробити конкурентоспроможною. У країні створена вертикаль дизайну. Передбачено розвиток всіх видів освіти в області дизайну: фундаментальної університетської, практично-політехнічної і прикладного середнього. Однією з кращих в світі дизайнерських шкіл є Університет мистецтва і дизайну в Гельсінкі, де навчаються 1600 студентів з 40 країн.

Урядом передбачено створення навколо Університету нового міста – «Міста мистецтва, дизайну та засобів комунікації», в якому будуть проживати 15 тис. жителів, розташовуватимуться адміністративні будівлі 200 фірм, Музей дизайну і ЗМІ, два політехнікуми. Заплановане підвищення кваліфікації

дипломованих фахівців здійснюється в створеній при Університеті в 1995 році Школі удосконалення фахівців, яка, на сьогоднішній день, підготувала понад 100 кандидатів наук.

У сучасній дизайн-освіті європейських країн акценти перенесено з проектного моделювання, з конструктивного пафосу на аналіз, рефлексію цілей, методів, прийомів, засобів, критеріїв проектної творчості на гносеологічний потенціал проектного мислення. Дизайн у змісті освіти почав зближуватися з мистецтвом в осягненні образів навколишнього світу. До нього звертаються як до засобу проектних уявлень – образів майбутнього. У процесі навчання проектної творчості мова образотворчого мистецтва виступає як можливість критичної рефлексії, пояснення світу і знаходження його внутрішнього механізму, або ж просто як засіб посилення і стимулювання емоцій, а також інтенсифікації перцептивних здібностей особистості.

Система підготовки дизайнерів у *США* характеризується відсутністю стандартизації, навчальні заклади мають майже повну автономію і перебувають під опікою місцевих профспілок. І, як наслідок, кількісні та якісні показники професійної підготовки дизайнерів формуються керівниками навчальних закладів, тому не явно представляється спеціалізація професійної підготовки [6].

Невід'ємною частиною американського способу життя вважається дизайн, де заснована президентська премія за досягнення у галузі дизайну, проводяться круглі столи з питань формування довгострокової політики США в галузі дизайну та його інтеграції в національну програму.

В американській дизайн-школі сформувалася «культурологічна концепція», згідно з якою, дизайн

виникає з прагнення людини знайти підґрунтя не в метафізичних ідеях (ідеалі прекрасного), а в матеріальній дійсності. У дизайні проявляється здатність людини та речей взаємодоповнюватися: людина створює річ, а оточуючі речі змінюють її життя, буття серед речей. Йдеться про взаємодію внутрішнього інформаційно-особистісного та зовнішнього предметно-розвивального середовища [6, с.17].

У концепції освіти майбутніх дизайнерів, висвітленої У. Тігом та Р. Лоуї, набуває поширення «арт-дизайн» та впровадження характерного для американського підходу в дизайні терміну стайлінг (англ. styling стилізація, style стиль) – надання форми і зовнішнього вигляду виробу без його функціональної зміни, що не виключає покращення технічно-експлуатаційних якостей, а також ураховує психологію «замовника».

У Сполучених Штатах існує багато університетів і коледжів, які пропонують чотирирічне навчання для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю «Дизайн інтер'єру». Деякі дизайнерські коледжі також пропонують навчальні програми за напрямом «Дизайн інтер'єру» за формою окремої програми. Ступінь магістра за спеціальністю дизайнера інтер'єра також можна здобути, хоча ця ступінь здобувається у США рідше, ніж ступінь бакалавра. Багато фахівців здобувають вчені ступені у суміжних галузях, таких як промисловий дизайн, образотворче мистецтво чи освіта.

Навчальні заклади у США вийшли за межі традиційної освіти. Вони пропонують дистанційне навчання за напрямком «Дизайн інтер'єру». Так само як і традиційне навчання у вишах, навчання за online програмою є повним, та надає змогу отримати сертифікати та дипломи кваліфікаційних ступенів у галузі дизайну, зокрема дизайну інтер'єру.

Зазначимо, що система освіти дизайнерів у США достатньо гнучка, оскільки пропонує найрізноманітніші програми навчання студентів-дизайнерів [7, с. 31]. Програми з технічним ухилом (Інститут дизайну Станфордського університету) передбачають як дослідження різних дизайнерських аспектів, так і розв'язання конкретних проблем проектування. Навчальний процес підготовки майбутніх дизайнерів тут збагачується естетичними дисциплінами, коли на рівні магістратури підготовка спеціалістів ведеться з естетики і теорії, а у Кранбрукській академії мистецтв вивчення «Історії французької літератури» – важливий компонент освітньо-професійної програми підготовки дизайнерів. При цьому у Каліфорнійському університеті виявляється орієнтація на отримання перспективної роботи, для якої використовується портфоліо випускника.

Крім диплома із промислового і графічного дизайну, у США можна отримати освіту з таких дисциплін, як теорія дизайну, дизайн навколишнього середовища, візуальний зв'язок та ін.

Важлива особливість шкіл дизайну у США пов'язана із обставиною, що вони не працюють за єдиною методикою підготовки фахівців-дизайнерів, оскільки дизайнери можуть отримати дипломи як у технічних коледжах, так і у аспірантурі, що спеціалізуються з естетики і теорії. Так, у Кранбрукській академії мистецтв (Блумфілд-Хіллс) складовою частиною програми з навчання дизайну є теорія літератури, креслення та поліграфічна справа. При цьому дизайнерські школи відрізняються як загальними концепціями та цільовими установками, так і ступенями, які присуджуються випускникам.

Відтак, у школах дизайну США викладачі можуть пропонувати свої програми [7], які попри їх диференціацію переслідують спільну мету, що полягає у

підготовці студентів до тих складних завдань, з якими стикатимуться дизайнери у ХХІ столітті. Тому школи дизайну урізноманітнюють свої програми, роблять їх змістовними і глибокими. Тому нині дизайнерів США називають світовими лідерами. Про це засвідчує один із напрямів – метод «Дизайн-концепта» (або «арт-концепт»), за допомогою якого реалізуються багато соціальних ідей та науково-технічних пропозицій, які трансформуються на мову споживчих цінностей і буденних уявлень [8]. Таким чином, метод «дизайн-концепта» використовується, коли постає необхідність конкретизувати уявлення про предмети та явища, які мають отримати реалізацію у тому чи іншому дизайнерському проекті.

Якщо говорити про багатоступеневу систему дизайнерської освіти, то перший ступінь може тривати чотири роки і дає випускнику право на отримання ступеня бакалавра. Цей цикл включає дворічний ступінь, пройшовши який, студент отримує кваліфікацію «молодший спеціаліст», який може працювати спеціалістом середньої ланки або продовжити навчання в цьому, або будь-якому іншому вищому навчальному закладі.

Ступінь бакалавра у США мають більшість випускників навчальних закладів, зайнятих у виробництві та у галузі культури, у той час як у сфері художньої творчості – це бакалаври мистецтв, бакалаври дизайну.

Другий ступінь дає право на здобуття ступеня магістра і триває один рік, орієнтуючи на підготовку педагогічних і молодших наукових кадрів. Третій ступінь, який передбачає трирічну підготовку, готує фахівців із ступенем доктора.

Зміст професійної підготовки дизайнерів у США дещо інший, ніж в Україні і країнах Європейського Союзу, оскільки у США акцент робиться на поєднання викладання і мобільності освітніх програм [7]. Крім того, в

навчальних курсах майбутніх дизайнерів відводиться багато часу вивченню маркетингу (в нашій країні така дисципліна студентам-дизайнерам не викладається): «Саме дизайн додає надзвичайно низьким за собівартістю (завдяки потужності сучасного промислового виробництва) масовим виробам таке значення, яке робить можливим продаж цих виробів за ціною, що значно перевищує їх вартість, за ціною, визначається не економічною, а соціальною та естетичною цінністю. Масовий споживач... платить не стільки за елементарну споживчу вартість товару... скільки за те, що цей товар є підтвердженням його соціального статусу, його престижу» [9].

У цілому, зв'язок професійної підготовки і виробничої практики (промисловістю) – одна із головних характеристик дизайнерських шкіл США, коли студенти мають можливість встановлювати контакти з майбутніми роботодавцями [7, с. 30].

Важливо зазначити, що дизайнери у США постають певною інтелектуальною й культурною елітою через достатньо велике міждисциплінарне навантаження освітніх програм.

У *Канаді* освіту за напрямом «дизайн інтер'єру» можна здобути у коледжах або в університетах. На відміну від програм що пропонують у Сполучених Штатах, у Канаді не потрібно отримувати ступінь за для того, щоб стати професійним та офіційним дизайнером. Але перш ніж скласти професійний іспит і стати зареєстрованим дизайнером, треба сім років навчатися та працювати у сфері дизайну, робити проекти та портфоліо. Так наприклад, якщо випускник має диплом трирічної програми за напрямом «дизайн», він потребує ще як мінімум чотири роки досвіду роботи [9].

Історично дизайн інтер'єру сягає корінням у часи промислової революції, еволюції декоративно-

прикладного мистецтва що витікає з традицій у галузі декоративно-прикладних мистецтв, стилів останніх двохсот років, і еволюції модернізму в архітектурі.

Практика архітектури має природну асоціацію з дизайном інтер'єру, так як обидва діляться між собою здобутками теоретичного мислення, пов'язаного з будівництвом і його структурними складовими [9]. Історична еволюція архітектури у двадцятому столітті спирається на традиції естетичних категорій, які визначають архітектурне мислення як погляд на будівлю зсередини [10].

Формалістські і модерністські архітектурні теорії, образотворче мистецтво та вітчизняні науки історично були найбільш впливовими у формуванні історії становлення дизайну інтер'єру. Багато програм з дизайну інтер'єру розвинулись з різних академічних течій, деякі з архітектури і інших споріднених наук. Ці фактори заклали основи для багатьох північноамериканських програм з дизайну інтер'єру, які були створені у період з середини до кінця двадцятого століття.

Архітектурний постмодерністський і критичний дискурс розширив рамки критичної архітектури, цей дискурс концентрується в основному в межах архітектури [10].

Бразилія. Сьогодні в країні існує низка урядових програм розвитку дизайну, створені товариства, що займаються питаннями розвитку дизайну та дизайн-освіти. Унікальна система бразильської дизайн-освіти пов'язана з діяльністю лабораторії дизайну (LBD), яка розробила оригінальну програму короткострокових дизайнерських курсів, розраховану на три роки. Перший рік присвячений «аналізу і роздумам», другий – виробленню стратегій, а третій – практичній діяльності. Головним завданням курсів є різнобічний аналіз

дизайнерської діяльності. Кожен курс включає 40 годин лекцій, які читають фахівці конкретних галузей знань. Лабораторією організовано 15 курсів, заняття на яких ведуть дизайнери з Бразилії, США, Мексики, Європи. На курсах вивчається низка спеціальних дисциплін, як-от: дизайн-менеджмент, семантика, інженерна підтримка дизайнерів, промисловий дизайн та ін. Лабораторія щорічно публікує збірники наукових статей на тему «Дизайн і культурне розмаїття».

В *Австралії* сьогодні діють понад сорок дизайнерських навчальних закладів, спеціальність «дизайнер інтер'єру» займає друге місце за кількістю студентів, що навчаються (перше місце – графічний дизайн). Особливістю освіти тут є збалансоване поєднання загально дизайнерських програм з суто професійними.

Дизайн інтер'єру в *Азії* має глибокі корені. Тут функціонують відомі університети що готують спеціалістів за спеціалізацією «дизайн інтер'єру», які знаходяться на одному професійному рівні з навчальними закладами у розвинених регіонах світу. Отримання ступеню бакалавра і магістра в галузі дизайну інтер'єру пропонують багато інститутів, такі як Raffles (Академія в Дубаї), Interior Design Institute (Інститут дизайну інтер'єру), Canadian University Dubai (Канадський університет в Дубаї), ІІАД (Індійській Інститут Мистецтва та дизайну), National University of Singapore (Сінгапурський національний університет), Гонконзький політехнічний університет та інші.

Raffles (Академія в Дубаї) – вищий приватний університет заснований 1995 року. Здійснює підготовку у сфері ландшафтного дизайну. Interior Design Institute – Інститут дизайну інтер'єру пропонує курси дистанційного навчання дизайну інтер'єру, використовуючи найсучасніші методи навчання через

Інтернет. Canadian University Dubai – Канадський університет в Дубаї заснований в 2006 році до його підрозділу входять Школа архітектури і дизайну інтер'єру, Школа бізнесу, Школа інженерії, прикладної науки і техніки і Школа довілля і здоров'я.

PAAD (Індійській Інститут Мистецтва та дизайну) – заснований в 1996 році Ujwal Trust з метою забезпечення розвитку мистецтва і дизайну освіти. Навчання побудоване на основі міждисциплінарних курсів. Інститут має міцну фінансову підтримку з боку держави, що забезпечує високий рівень матеріально-технічної бази: створенні дизайн-студії та виробничі центри направлені на розвиток і розробку громадських проєктів.

National University of Singapore (Сінгапурський національний університет) – це головний дослідницький університет Сінгапуру, один з провідних університетів як Азії, так і світу. Так за даними QS Ratings 2013 року NUS займає 23 місце у світі, а в рейтингу спеціальностей входить в десятку кращих по інформаційних технологіях і дизайну.

Університет має саму передову базу і сучасну інфраструктуру для дослідницької і наукової роботи, завдяки чому збирає під своїм дахом кращих учених світу. Університет здійснює навчання по спільних програмах з партнерськими університетами, такими як Йельський університет і Д'юкський університет, надає стипендії студентам з високими академічними показниками.

Гонконзький політехнічний університет (The Hong Kong Polytechnic University) – це державний університет, що розташований у Гонконгу в районі Хунгам. Його історія сягає 1937 року, але повний статус університету він отримав лише у 1994 році і на сьогодні він є одним з фінансованих установ Комітету

Університетських грантів цього регіону (University Grants Committee (UGC)) [10]. Університет налічує 20 кафедр та 8 факультетів, що готують кваліфікованих спеціалістів за різними спеціальностями. Одним із факультетів є факультет дизайну заснований у 1964 році, який є важливим центром дизайнерської освіти і науковим центром у Гонконзі. Факультет намагається інтегрувати у професійній підготовці культури Сходу та Заходу, дозволяючи своїм студентам розвивати свої вподобання у міжнародній культурній свідомості, як на професійному так і на соціальному рівнях.

В **Японії** на розвиток дизайну інтер'єру потужно впливала і впливає традиційна культура та швидке становлення промислової індустрії. Система освіти дизайнерів у цій країні перебуває під потужним контролем з боку держави [11].

В Японії вже в середній школі вводяться спеціальні заняття з кольорознавства, моделювання форм і предметів. Орігамі як мистецтво трансформації з площини – невід'ємна частина навчання. Винахідливість і просторова уява, прихильність до технології і алгоритму моделювання, абстрактне і символічне мислення – розвиваються у процесі складання об'ємних фігур з квадратного аркуша паперу.

Японський дизайн характеризується критичним мінімалізмом. Японія є країною з унікальною здатністю поважати свою історію, незважаючи на швидкість і вибуховість технологічного і соціального зростання у ній. Японський дизайн «занурений» у традиції – з інтер'єрами що у значній мірі базуються на феодалній історії країни, з використанням місцевих матеріалів, таких як рисовий папір і татамі. Японський дизайн медитативний і спокійний, і майже завжди однотипний [11].

Підготовка спеціалістів у сфері дизайну інтер'єру відбувається по всій країні, у різних університетах майже кожної префектури. Найбільші і найпрестижніші університети з підготовки дизайнерів знаходяться у Токіо. До них відносяться: Університет Токіо (The University of Tokyo) – це дослідницький університет, що є одним з найвідоміших в Японії. Університет має великий науковий потенціал та велику кількість лабораторій. Він налічує десять факультетів, одним з яких є факультет Мистецтв та Наук [11].

Університет Мистецтв Тама (Tama Art University) – є приватним мистецьким університетом, який розташований у Токіо, Японія. Він один з кращих мистецьких шкіл в Японії. Попередником цього університету була Імператорська школа мистецтв Тама (Tama Imperial Art School (Tama Teikoku Bijutsu Gakkō)), заснована у 1935 році, яка набула статус молодшого коледжу у 1950 році, а університету – у 1953 році. В університеті є факультет мистецтва і дизайну (Faculty of Art and Design) в структурі якого є кафедра дизайну середовища, де здійснюють підготовку фахівців з дизайну інтер'єру, архітектурного та ландшафтного дизайну [11]. Також, у складі університету є сучасна бібліотека, що має великий бібліотечний фонд у галузі мистецтва і дизайну.

Університет мистецтв Мусасіно (Musashino Art University) – це вища художня школа в префектурі Токіо, що розташована у місті Кодайра. Університет було засновано у 1962 році, але його історія коренями сягає 1929 року. На факультеті дизайну та образотворчого мистецтва, є кафедра промислового дизайну, де у тому числі готують фахівців у сфері дизайну інтер'єру. Студенти цього напрямку навчаються чотири роки на денній формі навчання.

Напрямок дизайн інтер'єру фокусується на питаннях з проектування житлових і комерційних приміщень, у тому числі на питаннях дизайну меблів і освітлення, які формують і зонують предметно-просторове середовище, та формують емоційний стан людини. Напрямок «дизайн інтер'єру» включає у себе проектування суспільних аспектів нашого життя, у тому числі у контексті універсального дизайну, який є невід'ємною суспільною частиною, а також вирішенням екологічних і ресурсних проблем. Він охоплює широке коло питань знання і розуміння, необхідних для створення гармонійного естетичного предметного середовища, а також проектування «дизайну завтрашнього дня», реагуючи на варіативні мінливі потреби суспільства.

Японська Асоціація Дизайнерів Інтер'єру (JID – Japan Interior Designers' Association) була заснована у 1958 році в якості національної асоціації, для представлення інтересів дизайнерів інтер'єру в Японії. Провідними її завданнями передбачено розв'язання проблемних питань із професійних, культурних і нормативно-правових аспектів професії дизайнера, а також внутрішньої підтримки та заохочення розвитку сучасного дизайну. До складу Асоціації входять дизайнери-практики та дослідники в галузі дизайну інтер'єру. Асоціація інтегрує організації, компанії, дизайнерські школи та інститути, що мають відношення до галузі дизайну інтер'єру, що прагнуть зробити значний внесок у реалізацію цілей асоціації. Її цілі зорієнтовані на сприяння соціальному добробуту шляхом пошуку спільних рішень у проектуванні досконалого просторового середовища, а також – на підвищення соціальної ролі дизайну інтер'єру в суспільстві. За таких умов Японська школа дизайну, з одного боку, дає широкі й глибокі знання, що дозволяють досягти духовного проникнення у сутність

«життя речей» та реалізувати прагматичні аспекти взаємодії з цими речами, а з іншого, – реалізує вузькі спеціалізації, необхідні для кваліфікованої роботи в умовах реальної практики. Відтак, дизайнерська школа Японії забезпечує фахівцями весь діапазон японської промисловості, коли існують спеціалісти таких галузів, як: індастріал-дизайн, дизайн побутового та соціального, графічний дизайн, дизайн упаковки, дизайн візуальних комунікацій, ремісничий дизайн.

Своєрідністю дизайнерських шкіл Японії є поєднання передових дизайнерських практик і традиційної художньої культури, що має глибоку історію художнього освоєння дійсності японським суспільством, зберігаючи національні й, взагалі, орієнтальні особливості сприйняття світу (наприклад, фен-шуй, система гармонізації людини за допомогою каліграфії та ін.) [12]. Прикметно, що дизайнерські курси охоплюють як філософію, право, соціологію, етику, естетику, музику, сучасну музику, сценічне мистецтво, літературознавство, літературу, книжкову ілюстрацію; археологію, історію (знарядь праці, техніки, архітектури, мистецтв, художньої промисловості країн Заходу і Сходу), історію виготовлення виробів, друкування, моделювання одягу; культурологію (базову та порівняльну), аксіологію, психологію (зорове сприйняття світу людиною), психологію пластичних мистецтв; педагогіку, педагогічну етику; семантику та теорію інформації. Здійснюється також пропедевтика опанування мистецтва дизайну, практичного освоєння його художніх начал. Тут знову виявляється своєрідність японської дизайнерської школи в її методичних аспектах. Критик Сідзуко Мюллер-Іосікава малює таку схему для вищого ступеня середньої школи: «Навчальні предмети з галузі мистецтва – це: 1) музика; 2) образотворче мистецтво; 3) ремісничі роботи; 4) каліграфія. Предмет «образотворче мистецтво» в свою

чергу поділяється на: 1) живопис; 2) скульптуру; 3) дизайн; 4) ознайомлення з творами мистецтва.

Важливо, що лекційні курси тісно переплетені з практичними заняттями, що уможливило формування у майбутніх дизайнерів як суто прагматичного, так і широкого естетичного ставлення до світу.

Таким чином виявляється орієнтація на широкий дизайнерський профіль, цілісність теорії і практики, що дозволяє диференціювати три групи освітніх напрямів: програми та предмети, які базуються на певному мистецтві і ремеслах; програми, успадковані від традиційних промислових мистецтв, та місцевої промисловості; програми, що стосуються тематики промислового дизайну, візуальної комунікації, дизайн середовища [13, с. 2].

У цьому зв'язку зазначимо, що у Японії створена Рада сприяння дизайну, а при раді створюються галузеві дизайн-центри. Обов'язковим є дозвіл дизайн-центрів на експорт товарів. Засновано Національний комітет з охорони авторських прав дизайнерів. Програмою розвитку дизайну передбачено створення регіональних дизайн-центрів, координація діяльності професійних, навчальних і культурних дизайнерських організацій.

На початку 80-х рр. ХХ ст. в *Південній Кореї* у понад шістдесяті університетах було створено факультети промислового дизайну з акцентом на теоретичному навчанні. З-поміж головних новацій Корейського інституту дизайну та упаковки, що є центральним навчальним закладом, було створення Міжнародної школи дизайну для дипломованих фахівців, яка перетворилася в ефективну систему післядипломної дизайн-освіти. Основним її завданням є підготовка і перепідготовка висококваліфікованих дизайнерських кадрів, які б успішно розв'язували проблеми дизайну в країні на етнічних засадах і

перетворили Південну Корею в одного з лідерів світового дизайну. Школа нині надає студентам ґрунтовну теоретичну і практичну підготовку, можливість проходити виробничу практику безпосередньо на виробництві в межах країни та за кордоном, розробляти конкретні проекти і проводити проектні дослідження. Створенню та розвитку цієї школи сприяли різні державні інституції – міністерства освіти, торгівлі, промисловості, енергетики, а також Комітет з освіти та науки національного парламенту країни.

У працях О. Фурса узагальнено результати теоретико-порівняльного аналізу становлення дизайну і дизайн-освіти в 20-40 роки ХХ століття й обґрунтовано, що головна тенденція розвитку дизайн-освіти полягає у дотриманні балансу між її антропоцентричною (особистісно орієнтованою, гуманістичною, культурологічною) та техноцентричною зорієнтованістю процесу професійної підготовки майбутніх дизайнерів [14, с. 69].

У результаті дослідження зарубіжного досвіду розвитку дизайн-освіти нами виділено такі особливості та тенденції зазначеного процесу:

1. Розвиток дизайн-освіти у таких країнах, як Італія, Великобританія, Скандинавські країни, США, КНР, Японія, Бразилія, відбувається за активної державної підтримки (фінансування навчальних програм, удосконалення практики, допомога в організації стажувань, напрямів і регулювання дизайн-освіти, розробка і реалізація державних програм; при цьому дизайн виступає інструментом національної політики, конструктивним фактором підвищення добробуту країни, поліпшення якості життя).

2. Нормативне забезпечення дизайн освіти потребує розвинені зв'язки із соціальними партнерами та передбачає певну інтеграцію дизайн-освіти й економіки.

3. Дизайн-освіта реалізується як безперервний освітній процес, що передбачає створення вертикалі дизайн-освіти, починаючи з дошкільних, загальноосвітніх, вищих навчальних закладів, закладів підвищення кваліфікації тощо впродовж життя.

4. Розвиток та вдосконалення дизайн-освіти передбачає раннє виявлення у дітей дизайнерських здібностей, розвиток творчого ставлення до навчання і професійної діяльності (Німеччина, Великобританія).

5. Спостерігається певна еволюція дизайн-шкіл шляхом доповнення їх педагогічною складовою, а саме проектною культурою, що дозволяє здійснювати міжпредметний синтез, створювати умови для виховання всебічно розвиненої особистості (Великобританія, Японія, Німеччина).

6. У таких країнах як Великобританія, Франція, Фінляндія, Швеція спостерігається тенденція регулювання прийому в дизайнерські вищі відповідно до потреб країни, регіонів як результат прогностичних досліджень.

7. У деяких розвинених країнах світу (Франція, КНР) помічається відсутність щорічного або єдиного плану для всіх вишів, розподіл за проектними командами, а також введення індивідуальних програм.

8. Дизайнерська освіта за кордоном (у Японії, Англії, Німеччині) представлена як система організації культуротворчого середовища в суспільстві і державі, що спрямовує вищі навчальні заклади на активне застосування нових технологій у навчальному процесі, готовність до діалогу із замовником, організацію спецкурсів з визнаними у світі дизайнерами.

9. Навчання у сфері дизайн-освіти відрізняється вузькою спрямованістю, провідні викладачі – це дизайнери-практики, що мають власні студії, в які після закінчення курсу набираються найбільш талановиті випускники.

Загалом, історично довівши свої можливості у становленні й розвитку ринкової економіки, підприємництва, матеріально-художньої культури, дизайн користувався і користується зростаючою увагою державних органів багатьох країн. Це стосується й нашої країни, де кожен вищий навчальний заклад, у якому відбувається підготовка дизайнерів, керується своєю оригінальною концепцією дизайну та індивідуальним баченням завдань, методів і засобів їх вирішення.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, аналіз особливостей сучасної дизайнерської освіти засвідчив доцільність використання досягнень як вітчизняних, так і зарубіжних шкіл дизайну. Для цього, на пропедевтичному етапі навчання необхідно створити умови для оволодіння студентами фундаментальних знань в області дизайну, а також для підготовки студентів, що мають великий обсяг знань і досягли належного рівня професійної компетентності. Цілі та зміст професійної підготовки майбутніх дизайнерів трансформуються під впливом соціокультурних змін, збагачуються новими педагогічними концепціями. Незважаючи на відмінності між культурами розвинених країн світу й України, традиціями закордонних і вітчизняних дизайнерських шкіл, зарубіжний досвід заслуговує уважного вивчення з метою використання в теорії і практиці української дизайнерської освіти і дизайну загалом. При цьому, особливе значення має спрямованість вітчизняної дизайн-освіти на

відродження історичних традицій українського народного мистецтва у новітніх розробках майбутніх вітчизняних дизайнерів, тобто сучасних творах етнодизайну.

Відтак постає необхідність вузьконаправленого навчання під керівництвом викладача-наставника і за участю професійних фахівців для освоєння новітніх методик і технології проектування.

Водночас існує об'єктивна потреба перенесення у вітчизняну площину професійної підготовки дизайнерів практичного досвіду функціонування окремих навчальних закладів дизайн-освіти в світі та виокремлення здобутків зарубіжних країн із метою реалізації завдань нашого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко Е. О. Психологические особенности становления профессиональной памяти дизайнеров : дисс. ... кандидата психол. наук : 19.00.01 Харьков : Украинская инженерно-технологическая академия, 1997. 185 с.

2. Babinski G. Pogranicze polsko-ukraińskie : etniczność, zróżnicowanie religijne, tożsamość Kraków : Nomos, 1997. 271 s.

3. Курьерова Г. Итальянская модель дизайнера : проектно-поисковые концепции второй половины XX века Москва : ВНИИТЭ, 1993. 148 с.

4. Шестернинов Е. Е. Моделирование креативной образовательной среды в муниципальной системе образования Москва : Лилия ЛТД, 2000. 64с.

5. Academie Grandes Terres [Електронний ресурс].URL: <http://www.academie-grandes-terres.fr> (дата звернення: 1.08.2017)

6. Оружа Л. В. Підготовка майбутніх фахівців з дизайну у вищому навчальному закладі : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 Київ, 2011. 224 с.
7. Американские школы дизайна. *Дизайн США*. Москва, 1989. 64 с.
8. Пузанов В. И. Дизайнерская модель культуры. *Техническая эстетика*. 1989. Вип. 11. С. 16–19.
9. Ковешникова Н. А. Дизайн : история и теория : учеб. пособие [для студ. арх. и дизайнер. спец.] Москва : Омега-Л, 2007. 223 с.
10. About the Campus The Hong Kong Polytechnic University. *Retrieved*. 2013. 2 April.
11. Японський дизайн [Електронний ресурс]. URL: http://www.interior-design-school.net/article_international_interiordesign.htm
12. Устинов А. Г. Японская модель дизайнерского образования. *Техническая эстетика*. 1986. №11. С.22-32.
13. Тименко В. П. Початкова дизайн-освіта : теорія і практика формування конструктивних умінь особистості : монографія. Київ : Пед. думка, 2010. 380 с.
14. Фурса О. О. Тенденції розвитку дизайн-освіти в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Житомир, 2014. 492 с.

REFERENCES

1. Avramenko E. O. (1997). *Psykholohycheskye osobennosty stanovleniya professyonalnoi pamiaty dyzainerov* : dyss. ... kandydata psykhol. nauk : 19.00.01 Kharkov : Ukraynskaia ynzhenerno-tekhnohycheskaia akademyia, 1997. 185 s.
2. Babinski G. (1997). *Pogranicze polsko-ukraińskie : etniczność, zróżnicowanie religijne, tożsamość Kraków* : Nomos, 1997. 271 s.

3. Kurerova H. (1993). *Ytalianskaia model dizaina : proektno-poyskovыe kontseptsyy vtoroi polovyny XX veka* Moskva : VNYITЭ, 1993. 148 s.
4. Shesternynov E. E. (2000). *Modelyrovanye kreatyvnoi obrazovatelnoi sredы v munitsypalnoi systeme obrazovaniya* Moskva : Lylyia LTD, 2000. 64s.
5. Academie Grandes Terres [Elektronnyi resurs]. URL: <http://www.academie-grandes-terres.fr> (data zvernennia: 1.08.2017)
6. Oruzha L. V. (2011). *Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z dizainu u vyshchomu navchalnomu zakladi : dys. ... kandydata ped. nauk : 13.00.04* Kyiv, 2011. 224 s.
7. *Amerykanskye shkoly dizaina. (1989). Dizain SShA.* Moskva, 1989. 64 s.
8. Puzanov V. Y. (1989). *Dyzainerskaia model kul'tury. Tekhnicheskaiia estetyka.* 1989. Vyp. 11. S. 16–19.
9. Koveshnykova N. A. (2007). *Dyzain : ystoriia y teoriia : ucheb. posobyе [dliа stud. arkh. y dyzainer. spets.]* Moskva : Omeha-L, 2007. 223 s.
10. *About the Campus (2013). The Hong Kong Polytechnic University.* Retrieved. 2013. 2 April.
11. *Yaponskyi dyzain [Elektronnyi resurs].* URL: http://www.interior-design-school.net/article_international_interiordesign.htm
12. Ustynov A. H. (1986). *Yaponskaia model dyzainerskoho obrazovaniya. Tekhnicheskaiia estetyka.* 1986. № 11. S. 22-32.
13. Tymenko V. P. (2010). *Pochatkova dyzain-osvita : teoriia i praktyka formuvannia konstruktyvnykh umin osobystosti : monohrafiia.* Kyiv : Ped. dumka, 2010. 380 s.
14. Fursa O. O. (2014). *Tendentsii rozvytku dyzain-osvity v Ukraini (druha polovyna XX-XXI stolittia) : dys. ... doktora ped. nauk : 13.00.01.* Zhytomyr, 2014. 492 s.

Chirchik Sergey. External development experience design-education.

Abstract. In work on the basis of the analysis of foreign experience, features of structure, content and formation of professional competence of future designers are revealed. The methodological and practical-oriented prerequisites for the formation of professional competence of future interior designers are considered, thanks to which both the integration of professional and personal qualities of future specialists are achieved, as well as the corresponding motivation for mastering knowledge, by purposeful application of them in planning and professional development.

Key words: design, design education, professional competence, interior designer

Чирчик Сергей. Зарубежный опыт становления дизайн-образования.

Аннотация. В работе на основе анализа зарубежного опыта раскрываются особенности структуры, содержания и формирования профессиональной компетентности будущих дизайнеров. Рассматриваются методологические и практико-ориентированные предпосылки формирования профессиональной компетентности будущих дизайнеров интерьера, благодаря которым достигается как интеграция профессиональных и личностных качеств будущих специалистов, так и соответствующая мотивация по освоению знаний, целенаправленным применением их в планировании и профессиональном становлении.

Ключевые слова: дизайн, дизайн-образование, профессиональная компетентность, дизайнер интерьера